

Tango in de Alpen

Tangodansen in de Zwitserse Alpen, je moet er maar op komen. De VPRO Gids deed het, ontdekte de salida en draaide ocho's. 'Tango geeft energie, het maakt dat alles weer gaat stromen.'

TEKST EN FOTO'S ILSE VAN DER VELDEN

DE stomende salons van Buenos Aires waren nooit verder weg dan hier, in de kraakfrisse Zwitserse Alpen waar bergen en weiden eerder Heidi in gedachten roepen dan Máxima. Maar uitgerekend hier gaan wij de tango leren dansen, die zwoele dans ontstaan in Argentijnse achterbuurten. Met een kleine dertig deelnemers hebben we ons ingeschreven voor een Tangoweek, georganiseerd door de Utrechtse tangoschool van Carla Somer. Een intensief lesprogramma belooft ons helemaal onder te dompelen in de Argentijnse pareldans, waarin 'de man weer man kan zijn, en de vrouw weer vrouw'. Wij zijn benieuwd. In de koffer bevinden zich volgens aanwijzingen behalve bergschoenen en 'makkelijk zittende kleding' ook hakken en een jurk. Maar nu eerst slapen. Het loopt tegen middernacht en de reis per touringcar is 's ochtends om negen uur begonnen in Den Bosch. Dat de airco stuk ging, waardoor – volgens onnavolgbare logica – de verwarming aan moest onder de passagierstoelen, maakte de rit op deze toch al warme meidag geen pretje, stops in goed geassorteerde Duitse

Raststätten ten spijt. Na een laatste proeve over smalle bergweggetjes in het oostelijk gelegen kanton Graubünden, waarbij we stijgen tot 1500 meter, doemt dan eindelijk Hotel Val Sinestra op: een voormalig kuuroord uit 1912 met omvang en aanzien van een heus sprookjeskasteel, torentjes en al. De groep, moe en stillletjes, verdwijnt in een oogwenk naar de kamers op de verdiepingen.

Helpende hand

De volgende morgen om half acht kom ik op weg naar de wc twee mannen tegen, slechts gekleed in grote witte onderbroeken. Men passeert elkaar zwijgend in de gang. Daar hangt nog onmiskenbaar een ziekenhuisachtige sfeer; beneden is de allure uit de vooroorlogse kuuroordtijd, toen alleen welgestelde burgers zich hier een verblijf kon veroorloven, nog zichtbaar in de monumentale eetzaal met krakend parket en de statige salon met roodpluchen fauteuils. Maar dankzij de aanpak van de huidige eigenaren gaat het er hier gezellig en ongedwongen aan toe. 'Val Sinestra werkt met een klein team wat invloed heeft op de prijs,' lezen we in de folder. 'Gasten houden zelf de kamers schoon en een helpende hand bij het afruimen en afwassen wordt gewaardeerd.' Na het ontbijtbuffet (muëсли en zelfgebakken brood) krijgen we een praatje. Terwijl de groep eerbiedig luistert staan eigenaren Wanda en Peter in het midden van de kring, als de Vader en Moeder van de jeugdherberg. 'Het is eigenlijk allemaal niet zo moeilijk,' zegt Wanda. 'De meeste tijden staan op 't bord in de hal.' Er zijn georganiseerde wandeltochten en iedere namiddag en avond wordt er gratis

thee geserveerd in de salon. In afwachting van onze eerste tangoles die avond vormen de vijf beginners die ochtend een wandelgroep. Als we 's middags puffend terugkeren is de tangoles van de gevorderden nog bezig. In de met rode parafernalia aangeklede danszaal zien we paren innig door de ruimte bewegen. Dat willen wij ook.

Hollandse volkssport

Nederland, tangoland: de tango-boom van de jaren tachtig is nog allesbehalve uitgedoofd. Sterker, aan de hoeveelheid websites en tangoscholen te zien is tangodansen, na voetbal en koorzang, een echt Hollandse volkssport. Amsterdam alleen al kent negentien scholen of andere initiatieven op het gebied van tango, zoals salons waar je vrij kunt dansen. Wie wil, kan het hele jaar iedere avond wel ergens de tango dansen, zegt Somer. En dat voor het land dat op dansgebied internationaal slechts bekend staat als de bakermat van de vogeltjesdans en het uit de hardcore-scène afkomstige hakkûh. Somer, wier eigen school in Utrecht zo'n 250 leerlingen telt, begeleidde in de elf jaar dat haar school bestaat vele tientallen tangoweken en weekenden in binnen- en buitenland. Met gemiddeld 25 deelnemers per keer moet ze honderden, zo niet duizenden tangoliefhebbers en -fanatici aan zich voorbij hebben zien trekken. Wat drijft de poldertanguero?

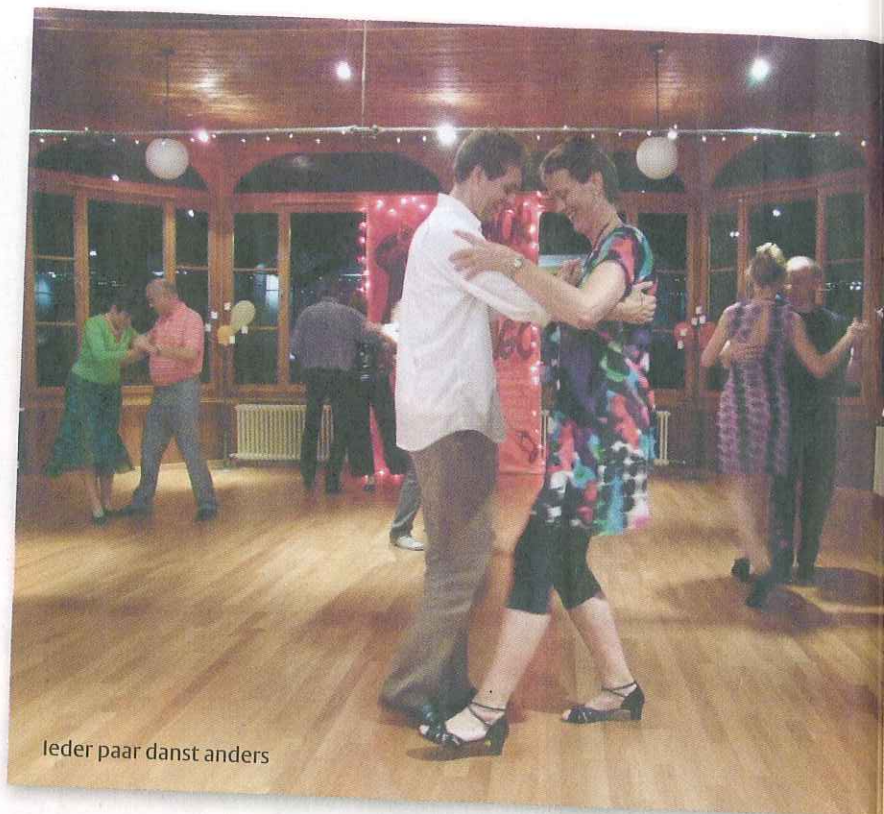
'Ik denk dat mensen in de tango iets vinden waarvan ze misschien zelf niet eens wisten dat ze het zochten, iets dat het leven in het algemeen gewoon niet altijd te bieden heeft.' Volgens Somer is de tango meer dan gewoon

Dansleraren
Carla Somer en
Bennie Bartels

Carla Somer: 'Klimmen, dalen, opletten waar je loopt: het komt er hier in de Alpen op aan. In de tango is dat net zo: als je er met je aandacht niet bij bent, gaat het niet.'

Na het ontbijtbuffet
krijgen we een praatje

Ieder paar danst anders

een dans. 'Tango geeft energie, het maakt dat alles weer gaat stromen. Het geeft je de kans je bewegingsapparaat opnieuw te ontdekken, en daar gebruiken wij zó weinig van in deze tijd en aan onze kant van de aardbol. Tango draagt altijd een belofte in zich. Niet van iets concreets, ik zou het willen omschrijven als het gevoel dat alles mogelijk is. Gedragen door de muziek kom je in een soort vrije staat: je denkt niet meer, je weet niet meer. Het lijkt op meditatie, ja. Ik zie het als mijn taak om mensen de weg daarheen te helpen vinden.'

Ijselijke geluiden

Die weg is nog lang, merken we. Iedere avond na het diner hebben de beginners les, minder dan de gevorderden die tweemaal daags anderhalf uur krijgen, meer dan genoeg om nog net te kunnen behappen. Maar we beginnen de dag nog voor het ontbijt om half negen met de Feldenkraislessen van Bennie Bartels, ex-danser van onder meer La La La Human Steps, tangoleraar en deze week de danspartner van Carla. Feldenkrais, genoemd naar de Israëlische uitvinder van deze bewegingsleer, is een prima voorbereiding op de tango, leren we: het maakt je bewust van je lichaam en je bewegingen. Met de methode worden met succes chronische blessures behandeld bij topsporters en dansers als Bartels zelf, die jarenlang zonder soelaas bij de fysio liep. Liggend op matjes maken we langzaam minieme bewegingen, zoals rondjes met de enkel of knie. Het heeft een verbazend groot effect: na afluop voelen vastzittende ruggen en schouders los en ontspannen, maar er komt geen zweet-

druppel bij kijken. 'Je doet geen reet maar er gebeurt een hoop,' vat Bennie het puntig samen. Bij stem-Feldenkrais produceren we ijselijke geluiden, beurtelings een neusgat dichtknijpend. Giechelig doen we 'de vrolijke i-klank' en 'de lage a'. De stem wordt soepel en je gaat er duidelijker van praten, constateren we, alweer verbaasd over zoveel resultaat. De ontspannen en benadering van Carla en Bennie maakt dat niemand van de *absolute beginners* verlegen is of zich bekeken voelt. Carla: 'Kom op je sokken of wat je maar aan wilt. Je bergschoenen kan ook, dan ben je goed geared.' Ons groepje telt een gepensioneerde docent, een motorrijder uit Amsterdam, een yogalerares van begin zestig en een vrouw van ruim één meter tachtig die stralend neerkijkt op vrijwel al haar danspartners. Als oefening sluiten we de ogen en lopen met de handen op elkaars schouders door de zaal. Aanvoelen wat de ander gaat doen is het sleutelwoord; zo ook straks bij de tango. Ook klappen we op de maat van de muziek om te horen welk ritme zo'n tango nou eigenlijk heeft. We wisselen telkens van partner; de een duwt je gevoelloos door de zaal als een winkelwagentje, de ander neemt muizenpasjes.

'Tango geeft je de kans je bewegingsapparaat opnieuw te ontdekken, en daar gebruiken wij zó weinig van in deze tijd en aan onze kant van de aardbol.'

Dikke teen

Dan klinkt Astor Piazzolla. Tango is dúrven, zegt de docente. 'Durven gáán.' We gaan, wij beginners, zo goed en zo kwaad als we kunnen. 'Laat je nou toch eens gewoon leiden,' verzucht mijn danspartner de gepensioneerde leraar. Tsja. 'Kijk, dat zijn nou dingen die je tegen komt in de tango,' zegt Carla. 'Kost het energie om je achteruit te laten bewegen door die man, voel je weerstand? Waarom is dat dan? Kun je je overgeven? Dat zijn vragen die er toe doen, ook buiten de les.' Halverwege draaien we de rollen om, nu leiden de vrouwen. 'Je leidt met je dikke teen,' zegt Bennie. Teen? Het kost soms moeite de aanwijzingen te begrijpen en nog meer om ze op te volgen. In de leidersrol ontdekken we dat zo'n man nog veel sturing nodig heeft. En je moet duidelijk zijn, want anders schiet hij alle kanten op.

Na onze les is het *salon*; vrij dansen met alle niveaus door elkaar. En daar zien wij beginnelingen het wonder gebeuren: hoe gewone spijkerbroekentypes, niet per se bijzonder los in de heupen, op de dansvloer transformeren tot sierlijk bewegende paren, met gezichten waar de concentratie en het stille genoeg aan is af te lezen. Ieder paar danst anders. Het een is dynamisch, bij het ander gaat het er juist uiterst subtiel aan toe. Voor Ineke (53) was de tango bepaald geen liefde op het eerste gezicht. 'In het begin had ik er veel weerstand tegen. Dat gedoe met die mannen en die vrouwen, moest dat nou? Op een gegeven moment besloot ik toch om door te zetten en ben ik vaker les gaan nemen. En toen viel het kwartje.' Ook Paul van Oordt (50) zegt dat het

De statige salon met roodpluchen fauteuils

Evaluatie: dansen op de stoelen

'best een tijd duurde' voor het ging. 'Ik weet niet of ik had doorgezet als ik niet een relatie had met de lerares,' lacht hij. Later in de week zitten twee cursisten ineens hand in hand. Er ontstaan wel vaker relaties, zegt Somer. 'Sommige blijven, andere gaan. Relaties die op apegapen liggen, knappen door de tango soms weer helemaal op. En een enkele keer is de tango zo genadeloos confronterend, dat het paar stopt met les nemen.' Als twee mensen samen dansen en dus non-verbaal communiceren, ervaren ze soms verheugd dat alles 'klopt', maar dat wil nog niet zeggen dat ze elkaar verbaal ook goed aanvoelen, zegt Somer.

Verslaafd

Ronnie en Piet uit Utrecht - 'Wij kennen elkaar sinds 16 maart 1960' - zijn niet alleen een stel, ze drijven samen ook een zaak en ze doen al jaren fanatiek aan ballroomdansen. Sinds anderhalf jaar is daar de tango nog bijgekomen. O zeker, het stel, dat elkaars zinnen aanvult, ergert zich wel aan elkaar, maar 'dat laat je op de dansvloer'. Piet is fanatiek: 'Als ik een dame heb die niet op d'r benen kan staan, heb ik een probleem.' Ronnie: 'Dan is ze niet te sturen.' Zelf had Somer ook vooroordelen over de tango. 'Dat leiden en volgen, ik vond het niks, ik was een heel zelfstandige vrouw.' Tot ze twaalf jaar geleden door ziekte uitgeschakeld werd en de dans met andere ogen ging bekijken. Nu is ze naar eigen zeggen verslaafd. 'Wat er allemaal niet te zien is als mensen samen gaan bewegen, blijft me verwonderen.'

Intussen blijft het een raar contrast, de ber-

gen met eeuwige sneeuw en de broeierige Zuid-Amerikaanse sfeer van de tango. Hoe is Somer hier eigenlijk terecht gekomen? 'Ik ben in Frankrijk begonnen met tango, tot ik de tip kreeg dat ik eens in Zwitserland moest gaan kijken. Toen we van af Sent, de dichtbijgelegen plaats, naar boven gingen de bergen in naar Val Sinestra, waar de doorgaande weg eindigt, voelde het alsof we naar het einde van de wereld gingen.' Met de steile, ongenaakbare bergen is het landschap onontkoombaar en dat doet wat met je, volgens Somer. 'In de bergen kun je niet slossen. Klimmen, dalen, opletten waar je loopt: het komt er hier op aan. In de tango is dat net zo: als je er met je aandacht niet bij bent, gaat het niet. En net als in de bergen gaat het er in de tango om dat je herkent wat je tegenkomt op je pad.'

Evaluatie

Dat kan ook iets heel anders zijn dan je verwacht. Tijdens een drukbezochte filmavond in de salon, degenen die geen stoel meer konden krijgen liggen languit op de vloer, zien we beelden van het Val Sinestra van weleer: badende kuurgasten en doktoren in witte jassen. Ook worden we getraakteerd op het verhaal over Herman, het huisspook. Hij is door

'Gedragen door de muziek kom je in een soort vrije staat: je denkt niet meer, je weet niet meer. Het lijkt op meditatie, ja.'

verschillende mediums onafhankelijk van elkaar waargenomen, vertelt de medewerker van het hotel. Gelukkig is Herman een vriendelijke geest. Tijdens de aansluitende rondleiding blijkt er onder het hotel een wereld schuil te gaan: in de drie kelderverdiepingen die het gebouw telt zien we overblijfselen uit de kuuroordtijd, zoals bad- en massageruimtes en een oud schema met badtijden. Val Sinestra, waaronder twee bronnen ontspringen, de Johannes en de Kontadin, was het enige 'arseenhuis' in Europa; het arsenicumhoudende water, ook wel sterk water genoemd, is in combinatie met het ijzer dat het ook bevat, geneeskrachtig. Mits met mate ingenomen uiteraard. In de film houdt dokter een pipet omhoog: enkele centiliters per dag, anders legde de patiënt het loodje.

En dan is ook de laatste les van de laatste dag ten einde. De stoelen worden in een kring gezet voor de evaluatie. Voel je nergens toe verplicht, zegt Somer. Volgt een toch wat gespannen stilte. 'Er zijn mensen die mij voor gek verklaren dat ik helemaal naar Zwitserland ga om te dansen,' zegt de yogalerares, 'maar de combinatie dansen-wandelen is mij heel goed bevallen. En de groep ook, ik ben helemaal ontroerd.' 'Het is mij opgevallen dat het een hartstikke gezellige groep is, heel close en dat we ook allerlei problemen kunnen bespreken,' zegt Ronnie. De reacties zijn allemaal uitermate positief, lessen en leraren worden de hemel in geprezen. Iemand zingt nog een lied in het Spaans, en dan is het tijd voor de laatste salon. We lappen alle regels aan onze laars en dansen tot we niet meer kunnen.